

тэр ур
билдагууш
ни ланам
сагай бо
ангаа хуу
нэн зорил
аригшдаг
үүдэй аша
могий
гарахдаа
демократи
на гэж
на хат,
эб. КПСС
арь байх
артын габ
ни арадай
Осерово
гуйлдан
зама хан
лар ханда
түхсээс
ак» бут
а гуйлдаа
А. Ахамни
Осеровтай
оо. Нэн
идаагүй...
нүүдтэ 30
нэн бүтээ
гүйн тү
лэвс яа.
хашуудал
эрэдүй.
хамгаал,
хөөрхдөх
нино,
эрхтэн
бадалайн
эблн. Хүн
уудалдаа
длохоби
и фильм
а гараха
оройдоол
катдхэй,
яна гав
до орой,
хэ. оморхон
истагтнор
ар ханда
мэдэ. Г.
хандаа.
тэр дэ
гэ ханаа.
Б. А. А.
дэдэ.
ш. 1995
дугаар.

БҮРЯД УНЭН

Эхэ найхан нютагаа эб хамта мандуулаа!

19
ИЮНЬ
15
(унай эхн сагаарган
могий
харын 17
ЧЕТВЕРГ
гарагай 5
№ 109 (19203)
Газетын сэн
Хэлсээтэ сэн.

1921 оной
декабрийн
21-нээ гарана

Бүгдэ арадай газетэ

Уншагдай асуудалда харюу

САЛИН ЮУНДЭ САГ СООГОО ТҮЛЭГДЭНЭГҮЙБ?

үрэнэй эмхи аургаануу.
хүдэлмэрилшээтэ са.
түлгөөр үрнэй байл.
түрүүлшнээ жэлдэ дай.
лана бэш. Илангаа
э хүшэр байдал хабараа,
даа өлжээтэ амаралта.
дай эхилхэд, ушардаа
а юм. Ингэжэ хүлэи
а саг болзор соонь салин
хэ талар түргэн хэм.
нүүдтэ абхаа эрилтэ
лая олон тоот бэшгүүд,
граммнууд. Правительс
даа оролго болохой.
республикын хүтэлбэри.
шадй даабаруу гүрнэй
и зургаануудай хүдэлмэ.
лшадй зарим шуула
уудлуудта харюусаха
ари. абхаа.
шар шалтагаануудхаа
малалга, саг болзор соо,
салин түлэгдэнэгүйб?

Гэхэ зуура, мунганэй та.
лаар болотой туһаламжагүй.
гөөр нмэ шиндхээрнүүд
көрл саархан дээрэ бэшгэ.
дэдэ лэ үлэсэнэ ха юм.
Олоо оршынгоо арга болом.
жонуулаа үлэмжалан, салин
дэмжүүлхынь федерацийн
субъектүүдэй гүйсэхэхэ
асагай зургаануудта зуур.
шалха тухай түс документ.
нүүдэй эсэстэ онсолон хэ.
лэгтэнэ.
Ингэжэ мунгэ үгэнгүйгөөр
көрл салин дэмжүүлхынь
зүбшөөхдөө, бөөдөө аргаа
олотгы гээд лэ орхиоохин.
нон хэрэг болоно бшуу.
Энэл гол шалтагаанаар са.
лин түлэгөөр эхэ үри га.
рана.
Байгша оной июнийн 1-
нэй байдлаар республика
доторхи бюджетэй үри 207
миллиард түхэрнэгэ хүрэн.
хэй, бүүдэй 5 нарын тур.
шала 80 миллиард түхэрнэ.
гөөр дэмжэлхэн болоно. Мүн
салин түлэгөөр үри улам
дэмжэлнэ. 1995 оной июнийн
1-нэй байдлаар нмэ үри
анар 109 миллиард түхэрнэ.
түхэрөөд байгаа.

Республикын хүтэлбэри.
лэгшад ганса федеральна
бюджетнээ туһаламжин оро.
хынь хүлээгээд байна бэш,
харин республикын болон
нотагай бюджетүүдтэ на.
мээхэ талаар ондоо аргануу.
дыс бэдэрнэ, шуула хэм.
жонүүдтэ абхаа гэжэ он.
солон тэмдэглэлтэй. Саг үр.
гэлжэ хүдэлхэ республи.

нанска комисс байгуулаа.
данхай.
Эндэ һая, июнийн 5-да,
Буряад Республикын Пра.
вительство «1995—2005
оноудта Буряад Республи.
кын экономикаса хүгжэл.
тын Программын проект ту.
хай» гэдэн тогтоол абха.
най республикын дэбсхэр
дээрэ олон (республикын дэ.
бсхэрэй 60 процент нмэ
газарнууд болоно). Тээд энэ
хараала абтанагүй.
1994 ондо түсбөөр ха.
раалагданан 219 миллиард
түхэрнэгэ оронто Буряад
Республика 144.8 миллиард
түхэрнэгэ туһаламжа абха.
байна.
Эншнэ жэлдэ баһал
нимэрхүү байха язагай.
Ингэжэ дахад Россин Фе.
дерацийн Президентэ, Пра.
вительствын Түрүүлэгшэ,
Финансын министрствэдэ
хандаа баатар болохой.
Россин Федерацийн Прави.
тельствын Түрүүлэгшэ В.
Черномырдин хэдэ шэнээн
хэмжээтэй туһаламжа хүр.
гэхы пнэжэлэн тодорхойл.
ха тухай комисс Буряад
Республика рүү элэгхэ
инишхээр абха.
Республикын хүтэлбэри.
лэгшад хүшэр байдалхаа
мүлгаран гараха талаар ямар
хэмжээнүүдэ абтаа?

Республикын Правительс.
во салин түлэгөөр үри га.
та болгохо гэдэн зоригто
урдаа табиһай. 1994 ондо
3—3.5 нара соо салин түлэг.

БҮРЯД РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТ А. В. ПОТАПОВТА, БҮРЯД РЕСПУБЛИКЫН АРА- ДАЙ ХУРАЛАЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ М. И. СЕМЕНОВТО ХАНДАЛГА

Хүндэтэ Леонид Васильевич!
Хүндэтэ Михаил Иннокентьевич!
«Буряадай Гүрнэй «Байгал» гэжэ
дуу, хатарай ансамблин байдал, зо.
хөөхы, үйлдэбэрин эмхидхэхы ажал
яруулагы найааруулаа хэмээнүүд
тухай» асуудлаар Буряад Республикын
Соёлой министрствын коллегийн зүб.
лөөн 1995 оной июнийн 1-дэ болобо.
Коллегийн материалуудтай, бидэ,
ансамблин артистнууд болон худэлмэ.
рилэгшэд танилсаа, энэ асуудал ол.
дхөн комиссийн гаргаһан тобшолол.
нүүдтэ, сэгнэлтэнүүдтэ буруушааһабын.
Юуб гэхэдэ, манай коллективтэй мэр.
гэжэлтэ ажал яруулагы хүсэд найаар
мэдэхэгүй хүнүүд энэ коллегийн хүдэл.
мэридэ хабаадаа.
Баримтануудта үндэлхөөгүй шүүм.
жээлэ бидэниие гомдохогоо, голхоруу.
лаа, Манда «захиргаана-уран найха,
най талаар түхэрнэгэй була юм» гэдэн
үгэнүүдтэ бидэ зүб гэжэ хэлэхэгүй бай.
набди.

Энэ коллегийн суглаан хадаа залуу
бэрхэ хүтэлбэрилэгшэдтэ — директор
А. Абидуев, уран найханай хүтэлбэри.
лэгшэ П. Дамиров гэгшэдтэ ажалла.
наань болоуула, хэнийд даа түлөө тэ.
дэнэтай хахасуулаа гэдэн томо-томо
наадаан (фарс) болоо.
Мүнгөөр хангалтын талын хэдэ бү.
шэр хүндэ байгааһы наа, тэдэнэр хү.
шэ юмэ хэнэ, коллективтэйгээ зохил
тааруу байдалда аша үртэйгөөр ажал.
лахынь түлөө оролоно. Гэр байраар,
надрнуудар хангаха бөөххөдөө, мате.
риална баазын мүү гэдэн үгэнүүд тодо
баримтануудта үндэлхэгдэнэгүй.

Энэ асуудалдууд хадаа нэн түрүүн
Соёлой министрствын мүнөө үсын ху.
тэлбэрин эмхидхэхэ, захиргаанай ажал
яруулагын була байһы гэгшэлнэ. Би.
дэндэ мунгэ зөөрөөр, худогшмнын
гастролнууды эмхидхэгшэдэ туһалаха
хүгжэмтэ инструментадүүдээр, шэнэ ка.
дрнуудар хангаха талаар министрство
юу хээб? Зохёохы ажалымнай эдэхи.
жүүлхы тула һайн эрхэ байдал тогтоо.
гоо гү? Угы! Юуһы хээгүй.

Уран найханай һайн дуранай бүлгэ.
мэй хэмжээндэ ансамблин зохёохы
ажал байла, өөрн онсо ноур шарай.
гүй, гэдэн үгэнүүд репертуарымнай,
гүйсэхэлхын талымнай һайн мэртэ.
жээлтэ ёһоор шэнжэлхэ, шалхаа арга.
гүй байһынь харуулаа. Комиссийн кол.
легийн гүшүүдэй үндэлэ баримтануудтэ
сэгнэхэ хэрэгтэй энэл ушарнабын.
Манда хоолон, заабырналһан хоорэл.
доонүүд хэрэггүй, бидэндэ мэржээлтэ
талаһаа зохёохы болон бодото матери.
алына туһаламжа үүлүлхэ хэрэгтэй.
«Монгол номернууд олоһооро, хүршэ
оронхоо уригданан олон мэржээлтэ,
дээр дашуурилоот», — гэдэн үгэнүү.
дыс концернтэ программимнай хара.
хадаа, шүүмжэлэл хэдээ. Энэ эхэ таа.
ралдахгүй юмэн. Ямар эхээр хүндэл.
хэгүй гэгшэл! Абари зааһаар, ёһо
аачлаһаараа бэш, мүн хэлэ бэшгээ.
рээ, философско үзэл бодолоороо дүтэ

Хабарай тарилга — 95

БЭРХЭТЭЙ БАЙДАЛДА ОРОБОШЬЕ...

«Энэ ха.
алдарша.
эрьдэ,
гоототгой
манай
сөһөө
рөөдүйтэй
эршэм.
бэлдхэл
байна,
бэлитгүй
багшадаа
ма Пы.
суглуу.
буридал.
жэл бу.
Арзюнов
нөө зан.
хабаада.
Хазгаев
и-хугага
нса һая.
Игнэвэ.
эрбэ.
шанда
схоорон.
баадаха.
тулжана.
гараа.
ерэдүй.
хүүбүнэй
рун бай.
Б. Цы.
итов.
фото.

Мүнөө жэлэй хабарай бай.
да эхэл хүндхэн бай.
та үгсэгтэлдэ байла.
хэжээлүүдтэ заримхэ
детальнууд дуталда.
эбдэрһэн тректорнуудта,
дэл ошонон түхэрнэгэ
дэдэ хага саг соонь за.
арилжа шадангуудбди.
нэ ушар дээрһээ ака.
нид мэржээлтэд дутал.
лан юмээс бэдэржэ, хүр.
аажануудта олохоһоо
да Зыдын, Ивалгын,
итын аймагуудар бадар.
ха баатай болоно. Мү.
сагта юмэ гансал мүн.
шидхэхэ байда бшүү.
д мүнги манда байхала
ндхой ха юм. Бартерна
абхн андалдаа хэхэ
артай болонобди.

Бидэ байгша оной 520
гектарта эринээс 500 гек.
тарта болон, 200 гектар
дээрэ орооһоной холмо.
рихаар түсбөөр хэмдн. Ур.
хэ хүрэнгэ дуталдаха, ба.
га-сага һаад ушаруудта,
Мухар-Шибэрэй аймагай
«Искра» колхозноо обосоёй
50 тонно үршээ худалдажа
асаһаад, мүнөө тарижа бай.
набди.
Манай үрдаа хараха хү.
бүүд Владимир Володинтэй,
Иван Доржиев, Бата База.
ров, Николай Мангитов гэг.
шэд танилгала хаба саг
соонь үгэнгэхынь олоһоно.
Мүнөө дээрээ харахдаа,
шынисын гарсалһы даб дээ.
рэ яһала һайн хэбэртэй.
Нгээд ургасын хойноһоо

хүдэлмэри хэжэ захалха.
ада.
Хорото шумуултай төмсэ.
хэ хаба хүржэ эрбэб. Фе.
дэралына бюджетнээ энэ ха.
вэгтэ мунгэн үгтэхэ болоо
гэжэ дууланхайбди. Мунгэ.
нэй орохонд, хэжэ бө.
досүүдтэ, химикадүүдтэ,
пестицидүүдтэ худалдажа
абхаа, хэрэлхэ болонобди.
Эдэ худэлмэри логлангүй.
гөөр тогтотунтай үгсэа үр.
гүлжэа шадангуимнай эхи
ха юм.

Бурладай-Монголой ха.
рилсанууд тухай документ.
нүүдэй хамтын суглуудбди
хэблэхэ тухай хэлсээ хоёр
тала баталаа.
С. ДАМБАЕВА,
Республикын аймагай
«Бестужевский» колхозой
түрүүлэгшэ.

АРХИВАЙХИДАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Карлскаа холбоо эрхилхэ
тай баталагдаһан хэлсээ.
ёһоор, Буряад Респуб.
линь Правительствын дэр.
хын Архивуудай талдаа
итет Монголой архивнай.
тай «Буряадаа Монго.
харилсанууд-документ.
и соо» гэдэн темээр «Дү.
шэрээ» июнийн 6-да
гэгшээ. Монгол таланаа
һы архай захиргаанай
нмэ даваа Норовсамбу.
һы түүхын архивай мэр.
хээд хабаадаа.

Бүүдэй үдэ элирүүлэгдэ.
һэн документнууд тухай ма.
дээсэлнүүдээр андалдаан бо.
лобо. Монгол архивайнд
урдһан хаанашы толило.
доогүй байһан, 1920 он
хүртэрхи документнуудэй
данса дурдахаа.
«Дүхэрнэ шэрээгэй» хү.
дэлмэридэ түүхын эрдэмэй
докторнууд Д. Б. Улыкин,
ев. Г. Л. Санжиев, Ш. Б.
Чимитдоржиев хабаадажа,
урда үсын мэдээсэлнүүдтэ

андаалдалгы найжаруулаа
тухай һонирхолтой хэдэн ду.
радал оруулаа. Монголой
архивуудта худэлхэн тухай.
гаа хөөрөө.
Бурладай-Монголой ха.
рилсанууд тухай документ.
нүүдэй хамтын суглуудбди
хэблэхэ тухай хэлсээ хоёр
тала баталаа.
С. АЮШЕЕВА,
Буряад Республикын
Гүрнэй архивай
хүдэлмэрилэгшэ.

БИКОМБАНКЫН КОЛЛЕКТИВТЭЙ УУЛЗАБА

Республикын банкын сис.
темын ажал яруулагтай та.
нилсаха программатай зохил.
дуулан. Президент Л. В. По.
тапов Бикомбанкын коллек.
тивтэй уулзаба. Уридалан
Президент банкын хүдэлмэ.
рилэгшэдэй ажалтай эрхэ
байдалтай, шэнэ байһан соо.
гоо хүн зонинг ямаараа хан.
гажа эхилһантэни танилса.
һан байгаа.
Буряад орон дотор то.
хёолдожо байһан экономика.
ческа байдалтай республи.
кын Президент суглараша.
һы танилсуулаһан, илангаа
мүнөө үдэ түлшынэһэллэ
хүсөөнэй комплексо тохёол.
дон байдалаа харада абха.
ма, комплексын олохон хэм.
жэл ярууланууды банкын
клиентүүдтэ тодорхойлохы
үгшэһэн байха юм. Прнпс.
ннэй түрүүлэгшэ Н. Т. Пав.
лов бодоты талыгуудай ха.
тэлбэрилэгшэд банкын ажал
яруулаа тухай мэдээлэл хэ.
баадаа.

Мүнөө Бикомбанка то.
хёолдожо байһан байдалта,
тэрэнэй ажал яруулагда ха.
баатай асуудалнуудта респуб.
ликийн Президент гол анха.
ралаа хандуулаа, энэл хэ.
лэгдэһэн акагалтанууд бол.
лж дурдалханууды манай
Правительство харада абха.
ха юм гэнэ уулзалтада ха.
баадагиды найдуулаа.
Президентын һанамлын
шоор, нмэ уулзалтанууд
анатай туһатай байха, тэдэ
ходо үнэрлэгдэхэ эрэгтэй.
Экономико, эрдэм болон
бураалсалтай асуудалнуудта
Президентын зүбшлэлтэй
Н. Н. Атанов уулзалда
хабаадаа.

Буряад Республикын
Президентин ба
Правительствын хэблэй
албан.

БҮРЯД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ АНХАРАЛДА

Буряад Республикын Арадай Хуралай табалахы сес.
си Арадай Хуралай засэдинүүдэй танхим соо 1995
оной июнийн 19-нэй 10 сагта нэгдэхэ.
Депутатууд болон сессидэ үнэгдэгшад засэдинүүд
дан танхиман фоне соо сессийн нэгдэхэ үдэр 8 час 30
минутада тоо бүридхэлдэ абтаха.

Хүндэтэ НЮТАГААРХИД!
Дорж Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай ин.
ституттай буряад хэлэ бэшгэй факультет Таана.
дые факультеттэйгээ презентацида зорюулагдаһан
баяр ёһололой үлэшдэ урнина.
Июнийн 16-да 2 сагта нмэ хаягаар үдэшэ үн.
гэргэгдэхэ:
Смолиной үйлсэ 24, гол байшан, актова зал.

УНШАГТЫ, ТАНИЛАГТЫ:

2-дохы нюурта. Буряад
Республикын Арадай Хура.
лай бессине угуулаһан. Т.
Самбоялова: «Нютагайнаа
зондо найдаха...» — Агуу
Илалтын 50 жил. С.Ж. Цы.
ренов: «Дүлэтэ үсын бэш.
гүүдхээ». Журналистын дэб.
тэрһээ. Т. Нимбуев: «Ажа.
лайн намтар нмэ һэн».
3-дахы нюурта. Гэсэрэй
һайндэры угуулаһан. Д. Дор.
жиев: «Дундахын Итамбаан
гэлсэлшэ». О. Эрдынеева:
«Хамтын ажалда хамсыгаа
Самбоялова: «Нютагайнаа
зондо найдаха...» — Агуу
Илалтын 50 жил. С.Ж. Цы.
ренов: «Дүлэтэ үсын бэш.
гүүдхээ». Журналистын дэб.
тэрһээ. Т. Нимбуев: «Ажа.
лайн намтар нмэ һэн».

Буряад Республикын
Гүрнэй архивай
хүдэлмэрилэгшэ.

АРАМНАЙН ЁһОЛОО— ХЭЖЭНГЭДЭ

Богонихон болзор соо ба.
ригдажа, досоо газгаагүй
номой ёһоор шэмгэлэгдэһэн
Хэжэнгын дасанин хараха.
да, үнэхөөр байһан дасан
бүтээ гэжэ эгнэгээр бай.
ба. Гурбан жэлэй саана хай.
лашанан дасанай орондо
шүүгууаар турбан даахар
дасан бүтээжэ, июнийн 11-
дэ арамнайны ёһолол барай
оршондо болобо.

Углюгүүр Хэжэнгын го.
лоор бороо һайржаа, арам.
найн эхэ һайрта һаал уша.
руулаһан гэжэ һанагдаа һн.
Углюгүүр 9 сагта үдэр са.
нартан түрүүтэй ламанар
дасан соо сугларжа, зиндаа
зандаагаанаа жабдан шэрээ.
нүүдээ эзэлбэ. Еши-Лодой
римбүүшэ — гол шэрээлэ,
саашань — Россидай Да.
дай-ламын түлөөлэгшэ
Джампа Тинлай гэбшэ, Рос.
сийн Буддын шажантанай
Түбэй захиргаанай түрүү.
лэгшэ, хабалама Дамба,
дид-хамба лама Доржо,
Иамбал-Ринчин наараар,
Хэжэнгын, Тамчыи, Агын,
Ивалгын, Анагай, Чисаа.
нын, Дээдэ-Онгостойн болон
бусад дасануудай шэрээтэ
нөө, һаһаажалһы, залууһы
ламанар заларжа һууба.
Нэгэ чинсала үлүхэн саг
соо эхэ ушарна гэжэ арам.
найндаа түрүүшын хуби бу.
тээхэдэнь, хүн зон газгаа
эхэ даамгайгаар ушналга
лангажа, гороолжэ байба.
Юуб гэхэдэ, дасан соохи
чинсала минифоноороо газгаа
дамжуулагдажа байгаа бшуу.

Удаань дасанай урда та.
лада түхэрэгдэһэн тухсай
газарта санаартан баһал
зиндаагаараа һуугаад, ариу.
дахы хүсэтэй «Жинсрэгэй»
хурал хураба.

Олон ламанарай хүсэ
эхэтэй ушналдаа юм гү,
юурдөө үдэ багта тэнгэри
сэлмэжэ, наран ульһангай
гаар шаража захалаа. Энэл
үеэр Хэжэнгын дасанай
найрай түрүү һуури эзэл.
хын түлөө эрын гурбан наа.
дан, буян үйлдэлгын мара.
фон нэгэ ээргэ эхилбэ.

Марафонтой эхиндэ Хэ.
жэнгын дасанай шэрээтэ
Инваан лама улад зонинг
амаршалаад, дасан баилт,
гада али болохоор туһала.
һанын түлөө эхэ байр хүр.
гээ, Саашань аймагай за.
хиргаанай гуулаа Д. П. Су.
воров, дид-хамба лама Дор.
жо, Далай-ламын түлөөлэг.
шэ Джампа Тинлай ама.
шалгын үгэнүүдтэ эхэлжэ,
түрүүшын хандиб оруулаа.
дид-хамба лама Доржо,
Түбэй захиргаан—50 милли.
он, Агваан Доржиевай жа.
са, Улаан-Удын хирпинисын
завод—5 миллион түхэрнэгэ
хирпинисэ, Эгэтын дасан—
5 миллион түхэрнэгэ. Бүгдэ
буряаднуудай үндэһэн соёлой
эбэл Манашэри бурхнаай
дүрэ үргөө, Саашадаа ган.
са хэжэнгээрхид бэш, мүн
хүршэ Хори, Ирууна, Зага.
пай нотагуудай ажанууд
алуч малаар талха талиа.
гаар баһал хандиб байаа.

Хүсэд соргоолодоогүй дүдэ
гөөр энэ марафонтой дүдэ
ганса мунгөөр 100 миллион
гаран түхэрнэгэ дасанай бо.

Булун үйлдэлгын марафо.
ной үдэ Улаан-Удэ хотодоо
оноһон дүүшад Тогмид Тан.
хээс, Дамба Занданов, Да.
рима Дугданова, Валр Ба.
додоржиев, Валсина Дам.
буева, Баатаар Вандуов пра.
гүү дуунууды гүйсэхөөр.
Мэдээжэ зүжэгшад Доржо
Сультимов, Чингис Гурев
олонинг баясуулаа. Нюта.
гай поэт Дансаран Доржо
гутайгай шүлгөөр уншаба.

Арамнайн найрта өрөһөн
зон гоё байһан дасанаа нээл.
сэжэ, зиндаагаар үндэр са.
наартанһаа адиста хүртэһэн,
ханды үргэһэн, һайр наа.
данда оролсоһон, юрэдөө,
сэдэхэд дүүрэн бусаба. Ин.
гэжэ бүтэһэн арамнайла.
даһан дасанай үдэа сугта
Джарын Хашорой сүбара
лаһал бодхоогоод, нмэл
эхэ һайр нааһань болгогой
гэжэ хүсэһөн.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВ,
журналист.

